

Téma: **SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
Nemzetközi gazdaságfejlesztés
és külpolitika monitor**

Időszak: *2013. április-május*

Dátum: *2013. május 31.*



SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY



SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.



STRATEGOPOLIS
KÖRNYEZETGAZDASÁGI ÉS STRATÉGIAI KUTATÓ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	3
Nemzetközi gazdaságfejlesztés.....	5
Az FDI-versenyképességi indikátorok bemutatása, elemzése	5
FDI-vonzóképeség	5
FDI-potenciál.....	6
Az FDI-versenyképesség elemzése	7
Hangulat-barométer kérdőív a Kormány Stratégiai Partnereinek gazdaságpolitikáról és a magyar gazdaság állapotáról vallott véleményük megismerésére	11
A hangulat-barométer célja	11
A hangulat-barométer tervezett kérdései	12
Miért fontos a hangulat-barométer a Miniszterelnökség szempontjából?.....	13
Külpolitika Monitor	14
Az izraeli külkapcsolatok alakulása az arab tavasz óta eltelt időszakban	14
Az izraeli magyar együttműködés 2010. április óta.....	14
Az izraeli külkapcsolatokban végbemenő legfőbb változások és az ezekhez tartozó legfontosabb események (2010–2013).....	16
Németország a választások előtt	20

Vezetői összefoglaló

Nemzetközi gazdaságfejlesztés

A működőtőkével kapcsolatos gazdaságpolitika célja olyan környezetet teremteni, ami vonzza a tőkét és maximalizálja az FDI gazdasági hozzájárulását. Az UNCTAD által fejlesztett FDI-vonzóképeség és -potenciál indikátorokkal mérhető az országok külföldi működőtőkével kapcsolatos – a fenti definíció szerinti – versenyképessége. Az előbbi index tényszámokra épít, a potenciál indikátora a befektetők elvárásaira és az azokhoz kötődő gazdasági tényezőkre alapoz. A mutatók révén az országok rangsorolhatóak, míg egymáshoz viszonyított arányuk elemzésével a potenciál kihasználásáról kaphatunk képet. Magyarország a vonzóképeség területén a középmezőnybe tartozik a válság óta, miközben számos régiós ország megelőz minket. Hazánk bár magas FDI-potenciállal bír, mégis elmaradunk a régiós vetélytársaktól. Magyarország legfőbb vonzereje a munkaerő képzettsége és alacsony költsége, hátránya a gyenge konjunktúra és az infrastruktúra. A két indikátor alapján hazánk 2009 és 2011 között várakozáson alul teljesített, így a fent említett hátrányok ledolgozása és a beruházási klíma javítása révén növelhető az FDI-versenyképességünk.

Hangulat-barométer kérdőív a Kormány Stratégiai Partnereinek gazdaságpolitikáról és a magyar gazdaság állapotáról vallott véleményük megismerésére

A Századvég Gazdaságkutató Zrt. a Miniszterelnökség megbízásából a Kormány Stratégiai Partner vállalatai körében havi rendszerességgel felmérést végez a partner vállalatok általános üzleti hangulatának feltérképezése céljából. A felmérés eredményeképpen, a különböző tényezők összegzéseként (befektetési, foglalkoztatás-bővítési, jövőbeli várakozások stb.) megalkotott ún. *hangulat-barométer* a gazdaságpolitikai döntések és az üzleti környezet változásának Stratégiai Partnerekre gyakorolt általános hatásairól tájékoztatja a Miniszterelnökséget.

Külpolitika Monitor

Az e havi külpolitika monitorban az izraeli külkapcsolatok alakulásának, illetve Németország választások előtti politikai erőterének felmérésére került sor.

Izrael Állam diplomáciai és külgazdasági kapcsolatai jelentős változásokon mentek keresztül az arab tavasz miatt végbemenő változások hatására. Kijelenthető, hogy az utóbbi időszakban, Izrael, egy megváltozott külpolitikai helyzettel szembesült, amely során korábbi régiós partnereivel fokozatosan megromlott a kapcsolata, főképp a politika fő áramába

bekerülő iszlamista erők hatására. Másfelől az elmúlt három évben mind az Egyesült Államokkal, mind az Európai Unió nyugati tagállamaival feszültebb lett a viszonya - A zsidó állam tehát új szövetségeseket keres, és régi partnerekkel erősíti meg kapcsolatait.

Ilyen tradicionális jó partnernek tekinthetők a kelet-közép-európai államok, köztük Magyarország is, amellyel hagyományos, a magyar zsidó közösségre épülő kötelék mellett, gazdasági téren is számíthat. A Nemzeti Ügyek Kormány, amint az felsorolásunkból is látszik, a Keleti Nyitás politikája mellett, megerősítette diplomáciai és gazdasági kapcsolatainkat Izraellel és ezen kapcsolatok elmélyítésére remek lehetőségek kínálóznak a jövőben is.

Németországban, a legtöbb politikai erő a közeledő őszi választásokra készül. A legfontosabb pártok már bemutatták választási programjukat, és egyre inkább látható, hogy mely napirendi pontok, szakpolitikai kérdések fognak dominálni a kampány során. Magyarország számára fontos annak felismerése, hogy a német kormány Magyarországot érintő egyes kritikái a kampány logikájának megfelelően is értelmezhetők. A legfrissebb közvéleménykutatási adatok fényében kijelenthető, hogy április közepén a kormányzó CDU még a kiobbant korrupciós botrányok ellenére is képes volt növelni támogatottságát, bár tény, hogy május közepére a legnagyobb ellenzéki párt támogatottsága is nőtt. Az SDP kancellárjelöltje Peer Steinbrück a hónap végén mutatta be szakértői csapatát. A pártok támogatottsága kapcsán kijelenthető, hogy négy hónappal a választások előtt úgy tűnik, sok fog múlni majd a kis pártok választási szereplésén.

Nemzetközi gazdaságfejlesztés

Az FDI-versenyképességi indikátorok bemutatása, elemzése

Az e havi eseti elemzésben az UNCTAD által fejlesztett és évente frissített indikátorrendszer részeit mutatjuk be, mely három különböző aspektusból ragadja meg az egyes országok működőtőke-áramlását (UNCTAD [2012])¹ A három indikátor a következő: FDI-vonzóképeség (FDI Attraction), FDI-potenciál (FDI Potential) és FDI-hozzájárulás (FDI Contribution). Ezen indikátorok segítségével mérhetővé és összevethetővé válik a vizsgált államok tényleges és potenciális működőtőke-áramlása, valamint az adott gazdasághoz való hozzájárulása. Lényegében tehát az országok FDI-versenyképességét vizsgáljuk, amely alatt a következő definíciót értjük: a működő tőkével kapcsolatos gazdaságpolitika célja, hogy olyan környezetet teremtsen az adott gazdaságban, amely vonzza a tőkét és maximalizálja az FDI gazdasági hozzájárulását. A jelenlegi tanulmány keretein belül az első két indikátort mutatjuk be, a harmadik index egy következő eseti tanulmány részét képezi.

Az UNCTAD a vonzóképeségre és a potenciálra vonatkozó indikátorokat már 2002 óta publikálja, éves bázison és nagy előnyük, hogy 10 éve közel azonos módszertannal kalkulálják őket. A mutatók célja, hogy egy olyan eszközt adjanak a gazdaságpolitikai döntéshozók kezébe, mellyel felmérhetővé válik az ország FDI-hoz fűződő kapcsolata, valamint ezek alapján felállítható egy rangsor is. A fent említett kétmutatós rendszert – mely jelenlegi vizsgálatunk tárgyát képezi – legutóbbi kiadványukban (továbbiakban: WIR 2012)² továbbfejlesztették és bevezették az FDI hozzájárulás indikátorát is. Az eredmények értékeléséhez szükséges a mutatók mögöttes tartalmának megértése, így a következőkben a jelen tanulmány alapját képező kétmutatós rendszer elemeit tárgyaljuk részletesen.

FDI-vonzóképeség

Az indikátor a beérkező külföldi működőtőkéhez kapcsolódik, és az alapján rangsorolja a fogadó országokat, hogy abszolút és relatív értékben mennyi FDI-t vonzottak. Az abszolút mutatószám a folyó áron számított FDI dollárban vett értékét veszi számba, míg a relatív indikátor a GDP arányában méri a teljesítményt. A két tényező alapján a külön rangsorban elért helyezéseket átlagolva kapják meg az FDI-vonzóképeség területén elért helyezést. Az indikátor egyaránt számolható az FDI beáramlása (flow) és az FDI állománya (stock) alapján. Előbbi azt mutatja meg, hogy az adott évben mennyire volt sikeres egy ország a tőkevonzás területén, míg az utóbbi egy hosszabb időszak sikerességét jelzi. A döntéshozók számára a

¹ UNCTAD [2012]: Chapter I. C. FDI Attraction, Potential and Contribution Indices. in: World Investment Report 2012: Towards a New Generation of Investment Policies. United Nations Conference on Trade and Development, 2012.

² World Investment Report 2012; Lásd az 1. lábjegyzetet

stock vagy a több év flow-átlagán alapuló indikátor, tehát a valamilyen módon megragadott hosszú távú vonzóképesség az informatívabb. Egyrészt az FDI-áramlás rendkívül volatilis, másodsorban a stratégiai beruházási döntések az éves horizonton túlnyúlóak, hiszen hosszú távú elkötelezettséget jelentenek. Végezetül a gazdaságpolitikai kezdeményezések, eszközök késleltetve éreztetik csak hatásukat a statisztikákban. A felsorolt tényezők miatt a WIR 2012ben az FDI áramlási adatok 2009–2011 közötti átlagát alkalmazzák a vonzóképesség rangsorának felállításakor.³

FDI-potenciál

Az indikátor az adott országban beérkező működőtőkére alapoz, és négy, a befektetőknek kulcsfontosságú gazdasági tényezőre épít, melyek a beruházási döntéseket dominálják. Az első a piaci vonzerő (a piacot kereső FDI számára; market-seeking FDI), a második a munkaerő költsége és színvonala (a hatékonyságot kereső FDI számára; efficiency-seeking FDI), a harmadik a természeti erőforrásokkal való ellátottság (erőforrást kereső FDI), végezetül a negyedik az FDI-t kiszolgáló infrastruktúra jelenléte, ami általános követelmény.

1. TÁBLÁZAT: AZ FDI-POTENCIÁL INDIKÁTOR FELÉPÍTÉSE

Gazdasági pillér	Mögöttes változó	
	Név	Adat
Piaci vonzerő	Piacméret	Vásárlóerő-paritáson számított GDP
	Vásárlóerő	Vásárlóerő-paritáson számított egy főre jutó GDP
	Növekedési potenciál	Az éves GDP növekedés rátája
Munkaerőpiac	Fajlagos munkaerőköltség	Órabér és termelékenység
	Munkaerő létszáma	A feldolgozóiparban dolgozók száma
Természeti erőforrás	Források kiaknázása	Üzemanyag- és ércexport értéke
	Agrárpotenciál	Rendelkezésre álló termőföld területe
Infrastruktúra	Közlekedés	Útsűrűség (az ország szárazföldi területének 100 km ² -re jutó úthossza)
		Burkolt utak aránya a teljes úthálózaton belül
		Vasútvonalak aggregált hossza
		Vonalhajtási kapcsolatok száma
	Energia	Elektromos fogyasztás
	Telekom	100 lakosra jutó telefonvonalak száma
		100 lakosra jutó mobilelőfizetések száma
		100 lakosra jutó vezetékes szélessávú internetelőfizetések

³ Az FDI statisztikák jelentős késleltetéssel kerülnek publikálásra, így a legfrissebb rendelkezésre álló végleges éves számok 2011-re vonatkoznak.

Forrás: UNCTAD [2012], 30. o.

A négy különféle tényező (pillér) számos mögöttes, proxy jellegű változóval ragadható meg, melyeket az 1. táblázat foglal össze. A háttérváltozók mind gazdasági tényadatok, ezzel is segítve az egyszerűséget és összevethetőséget. A proxy indikátorok kiválasztása során arra is törekedtek a készítőik, hogy a vizsgálat alá vont közel 180 országban a legtöbb mutató rendelkezésre álljon. További szempont, hogy az elmaradott és fejlődő országokra hangolva kerültek kiválasztásra a gazdasági mutatók. Ez vezetett például ahhoz is, hogy olyan mutatók, mint a K+F kiadások vagy a szabadalmak nem kaptak helyet egyik pillérben sem.

A pillérek alapján is rangsorolhatóak az országok, így megragadva, hogy mely országban potenciálisan milyen típusú FDI vonzására van a legnagyobb esély, illetve melyik területen rendelkeznek versenyelőnnyel.⁴ Az összesített FDI-potenciál indikátor a négy pillérben elért átlagos teljesítményből kerül kiszámításra. Az egyes pillérekben elért pontszámok alapján a vizsgált országokat homogén csoportokra (kvartilisekre) bontják. Így kerülnek az országok besorolásra a legmagasabbtól a legalacsonyabb FDI potenciállal rendelkezők csoportjába.

Az FDI-versenyképesség elemzése

A működő tőkével kapcsolatos gazdaságpolitika célja, hogy olyan környezetet teremtsen az adott gazdaságban, amely vonzza a tőkét és maximalizálja az FDI gazdasági hozzájárulását. A bemutatott indikátorok önmagukban is segíthetik a döntéshozókat a gazdaságpolitikai keretrendszer értékelésében. Lehetőség van továbbá az FDI-vonzóképeség és az FDIpotenciál vagy az FDI-hozzájárulás együttes vizsgálatára. A jelenlegi tanulmány az első két indikátor metszetére alapozott elemzést végzi el. A mutatórendszerrel az adott ország összevethető a versenytársakkal, és az időbeli alakulásukból is levonható számos következtetés. Az eredményeket azonban érdemes fenntartásokkal kezelni, hiszen az indikátorok túlzottan egyszerű felépítése miatt a rendszer számos módszertani és értelmezési korláttal küzd, melyre Rodríguez és társai [2009] is felhívták a figyelmet.⁵ Ennek ellenére úgy gondoljuk, hogy megfelelő kiindulási pontot nyújthat egy ország FDI-hoz köthető gazdaságpolitikájának értékeléséhez.

Az FDI-vonzóképeség indikátora alapján 2011-ben a rangsor első helyét Hong Kong szerezte meg, megőrizve előző évi első helyét. A 10 legjobb ország között ott találjuk Európából Belgiumot (2. hely), Luxemburgot (4. hely) és Írországot (5. hely). A 2011-es dobogó legalsó

⁴ A pillérek egyes mutatóinak statisztikáit normalizálják, majd az így kapott, 1–10 skálán mozgó értékeket átlagolják. Ezzel előáll az adott ország egyes pillérekben elért pontszáma.

⁵ Rodríguez et al. [2009]: A proposal to improve the UNCTAD's inward FDI potential index. Transnational Corporations, Vol 18, No. 3, December 2009

fokára Szingapúr fért fel. A lista élmezőnye nem tekinthető meglepetésnek figyelembe véve, hogy vonzó befektetési klímával bírnak, a földrajzi elhelyezkedésük alapján a tőke vonzaskörzetének középpontjában vannak, illetve befektetési hátországoknak mondhatóak a rendkívüli mértékű átfolyó tőke miatt (pl. Luxemburg).

Az élmezőnybe került néhány olyan ország is, amely elsősorban a természeti erőforrásai miatt vált a külföldi működőtőke elsődleges célpontjává. Ide tartozik Chile, Kazahsztán, Mongólia, vagy Kongó, akik mind beférköztek a tíz legmagasabb tőkeáramlással bíró ország közé. Magyarország a lista 82. helyén található, vagyis a középmezőny részét képezi, már harmadik éve, tehát a világgazdasági válság óta. A válság előtt hazánk rendkívül előkelő helyen állt ezen a listán: 2000 és 2006 között (2004 kivételével) mindig ott volt a legjobb 22 ország között. A megszorításokkal és turbulenciákkal terhelt 2007-es évben már csak a 45., 2008-ban az 56. helyre volt elég a tőkebeáramlás abszolút és relatív értéke.

A régiós országok közül 2011-ben Ukrajna (26. hely), Lengyelország (40. hely) és Csehország (65. hely) is megelőz minket. Észak-keleti szomszédunk évek óta ilyen előkelő helyezést ér el, a lengyel gazdaság folyamatosan az 50 legkedveltebb célpont között van, míg a csehek Magyarországhoz hasonlóan a válság óta mélyrepülésben vannak. Szlovákia a lista 144. helyén található a 2011-es rangsor alapján, ami önmagában is rossz teljesítménynek számít, azonban ezt még tovább fokozza az a tény, hogy a 2000-es évek elején az első 20 között is többször szerepelt az ország.

Áttérve az FDI-potenciál rangsorára az első három helyezett Kína, USA és India sorrendben követi egymást. Az 1. és 3. helyezettet a gyors piacbővülés, az olcsó munkaerő, a bőséges nyersanyagok és az infrastruktúra elmaradottsága jellemzik. Az Egyesült Államok versenyelőnye elsősorban a nyersanyagokra és az infrastruktúrára épül. Az első európai ország a listán a 8. helyezett Oroszország, főleg a nyersanyagok miatt. Magyarország is meglehetősen magas potenciállal rendelkezik, mivel a 2011-es rangsor alapján a 43. helyezést szerezte meg (az EU 27 tagállama közül a 13.). A cseh, lengyel és szlovén versenytársaink is megelőznek minket, ahogyan Románia is. A visegrádi négyek közül egyedül Szlovákiát találjuk mögöttünk a listán, messze elmaradva hazánktól.

Az index összetevői alapján hazánk legnagyobb FDI-versenyképességi előnye a magyar munkaerő költsége és képzettsége. A végső indikátorral megegyező helyezést értünk el a természeti erőforrások pillérében. A meglévő infrastruktúra területén mutatkozik relatív elmaradásunk, tehát ezt mindenképpen fejleszteni szükséges, tekintve, hogy ez a működőtőke-befektetés céljától vagy típusától független döntési szempont. A legnagyobb versenyhátrányunk azonban a piaci vonzerő területén mutatkozott. A 2011-es adatokra alapozott proxy mutatók jól jelzik a gazdaság relatív gyengeségét, a csökkenő vásárlóerőt. Nem meglepő módon a 2011-ben moderált növekedést (2012-ben pedig recessziót) felmutató Csehország is rosszul teljesített ebben a mutatóban. A prosperáló Lengyelországnak viszont ez volt a legnagyobb előnye az FDI-ért folytatott versenyben.

A 2009 és 2011-es időszak alapján összeállított FDI-vonzókéesség és az FDI-potenciál indikátorait egymással összevetve egy rendkívül tanulságos mátrix rajzolódik ki. Ez alapján öt elkülönülő csoportot tudunk megkülönböztetni egymástól (lásd 2. táblázat).

2. TÁBLÁZAT: FDI-VONZÓKÉPESSÉG – FDI-POTENCIÁL MÁTRIX, 2011 (KVARTILISEK)⁶

	Várakozáson messze felül teljesítők	Várakozáson felül teljesítők	Megfelel a várakozásnak	Várakozáson alul teljesítők	Várakozáson messze alul teljesítők
FDI-vonzóképeség	1. kvartilis	Csád, Libéria, Madagaszkár, Niger	Albánia, Bahamák, Ciprus , Kongó, Kongói Dem. Közt., Egyenlítői Guinea, Jordán, Libanon, Luxemburg , Mongólia, Mozambik, Zambia	Bulgária , Ghána, Írország , Izrael, Nigéria, Norvégia, Panama, Türkmenisztán, Uruguay	Ausztrália, Fehéroroszország, Belgium , Brazília, Chile, Kína, Kolumbia, Hong Kong, Kazahsztán, Malajzia, Peru, Lengyelország , Oroszország, Szaúd-Arábia, Szingapúr, Svájc, Ukrajna, Egyesült Királyság , Vietnám
	2. kvartilis	Csehország, Kambodzsa, Guinea, Maragva, Saint Vincent és a Grenadine-szigetek, Salamon-szigetek	Costa Rica, Grúzia, Honduras, Kirgizisztán, Líbia, Maldív-szigetek, Málta , Namíbia, Seychelleszigetek, Szudán, Tanzánia	Brunei, Horvátország, Dominika, Egyiptom, Észtország , Irak, Portugália , Katar, Szerbia, Tunézia, Üzbegisztán	Ausztria , Kanada, Csehország , Franciaország , Németország , Magyarország , India, Indonézia, Mexikó, Hollandia , Románia , Spanyolország , Thaiföld, Törökország, Egyesült Arab Emirátusok, Egyesült Államok
	3. kvartilis	Antigua és Barbuda, Belize, Zöld-foki Közt., Dél-Afrikai Köztársaság, Dzsibuti, Dominika, Fülöp-szigetek, Grenada, Guyana, Mali, Sao Tomé és Principe, Vanuatu	Barbados, Botswana, Kamerun, Laosz, Macedónia, Mauritius, Moldova, Mianmar, Uganda, Zimbabwe	Algéria, Azerbajdzsán, Bolívia, Dánia , Gabon, Guatemala, Izland, Jamaica, Lettország , Marokkó, Omán, Pakisztán, Szíria, Trinidad és Tobago	Argentína, Finnország , Irán, Olaszország , Japán, Koreai Közt., Dél-Afrikai Közt., Svédország
	4. kvartilis	Afganisztán, Benin, Bhután, Burkina Faso, Burundi, Comore-szigetek, Hétfőntcsontpart, Eritrea, Gambia, Guinea-Bissau, Haiti, Kiribati, Lesotho, Malawi, Mauritánia, Nepál, Ruanda, Szamoa, Sierra Leone, Suriname, Szváziföld, Togo, Tonga	Angola, Banglades, Bosznia és Hercegovina, El Salvador, Etiópia, Kenya, Pápua-Új-Guinea, Paraguay, Szenegál, Tádzsikisztán, Jemen	Bahrein, Ecuador, Görögország , Kuvait, Litvánia , Új-Zéland, Fülöp-szigetek, Szlovákia , Szlovénia , Sri Lanka	Venezuela

⁶ A táblázatban félkövérrel jelöltük az Európai Unió 27 tagországát. Az 1. kvartilis a rangsor felső, a 4. kvartilis az alsó 25 százalékát jelöli.

4. kvartilis

3. kvartilis

2. kvartilis

1. kvartilis

FDI-potenciál

Forrás: UNCTAD [2012], 32. o., Századvég-szerkesztés

A várakozás felett teljesítő országok között zömmel olyanok találhatók, melyek természeti kincsekben gazdagok, annak ellenére is, hogy erre vonatkozó statisztikákkal kontrollálják is az FDI-potenciál indikátorát. Ide sorolhatóak még azok a kis földrajzi területű, esetleg szigetországok, ahol egy-egy nagy beruházási projekt még a három éves vizsgált időtáv alatt is szignifikánsan a potenciális fölé emeli az FDI-beáramlást. Az ilyen országok közös jellemzője még, hogy az adórendszerük rendkívül kedvező (off-shore célpontok, például Ciprus) vagy közvetlen hozzáférést biztosítanak nagyobb piacokhoz (például Dzsibuti a kikötője révén). Más országok, mint Albánia, az elmúlt évek folyamán az FDI politikájuk átalakításával, a beruházási klíma javításával érték el a várakozáson felüli eredményt.

A potenciális egyenértékes alatt található csoportokban számos olyan országot találunk, melyek tradicionálisan nem támaszkodnak a külföldi beruházásokra, mint például Japán, vagy amelyek soha nem tartoztak a főbb FDI célpontok közé, mint Olaszország. Némely ország jóval magasabb potenciállal bír, mint a tényleges megvalósult beáramlás, ami annak tudható be, hogy vagy zárt a gazdaság az FDI előtt (Venezuela) vagy a beruházási klíma kedvezőtlen (Görögország).

Magyarország a 2009–2011-es adatok alapján a várakozáson alul teljesítők csoportjába került, ami vélhetően a kedvezőtlenebb beruházási klímának tudható be. A rendelkezésre álló előzetes becslések szerint 2012-ben megugrott a beérkező FDI mennyisége mind abszolút értékben, mind a GDP arányában. Várhatóan tehát a 2012-es adatokkal bővített mátrixban hazánk visszaléphet a várakozásoknak megfelelően teljesítő országok csoportjába.

Az újonnan csatlakozott uniós tagországok közül (Ciprustól eltekintve) Bulgária teljesít a legjobban, hiszen a tényleges teljesítményük egy csoporttal feljebb sorolja őket, mint azt az alapvető statisztikai mutatóiból várni lehetne. Ennek egyik fundamentális oka, hogy 2007ben csatlakoztak az unióhoz, vagyis korlátlanra vált a tőke mozgás. További segítséget jelenthetett az egységes beruházási kódex 2010-es elfogadása.⁷ A bolgárok legfőbb versenyelőnye azonban a válság ideje alatt a 10 százalékos társaságiadó-kulcs lehetett, ami az EU-27 átlagánál (28 százalék) jóval alacsonyabb, sőt az összes tagállam közül itt a legkisebb a ráta.

Hangulat-barométer kérdőív a Kormány Stratégiai Partnereinek gazdaságpolitikáról és a magyar gazdaság állapotáról vallott véleményük megismerésére

A hangulat-barométer célja

A havi rendszerességgel készülő felmérésben a Századvég Gazdaságkutató Zrt. ismerteti azokat a gazdaságpolitikai döntéseket, amelyek jelentős hatással lehettek a Stratégiai Partner vállalkozások gazdasági kilátásaira, üzleti környezetére. A zárt végű, egyszerű eldöntendő kérdéseken túlmenően a hangulat-barométer keretében a Stratégiai Partner vállalatoknak lehetőségük van nyílt végű kérdésekre is válaszolni, amelyekben megfogalmazhatják egyedi, speciális észrevételeiket. A Miniszterelnökség ezáltal visszacsatolást kaphat a Stratégiai Partnereket érintő, és általuk legfontosabbnak tartott gazdaságpolitikai változtatásokról és az üzleti környezet őket érintő változásairól. A kérdőívek feldolgozása során biztosítjuk a Stratégiai Partnerek anonimitását a Miniszterelnökség felé. Az anonimitás keretében arra is lehetőséget biztosítunk, hogy a Stratégiai Partnerek egy a feladó kilétét nem tartalmazó zárt válaszborítékban küldjék vissza a kitöltött kérdőíveket a Századvég Gazdaságkutató Zrt. részére.

⁷ Bitzenis, Aristidis P. [2012]: Inward FDI in Bulgaria and its policy context. In: Columbia FDI Profiles Series. Vale Columbia Center on Sustainable International Investment, March 23, 2012

A hangulat-barométer tervezett kérdései

A hangulat-barométer kérdéseinek kidolgozásakor felhasználtuk az irányadó hazai és nemzetközi *konjunktúra indexek* kérdéseit (GKI, a KOPINT, az Ecostat, és az Eurostat), továbbá olyan speciális kérdéseket fogalmaztunk meg, amelyek a Miniszterelnökség számára releváns információval bírnak. Ilyen a gazdaságpolitikai változtatásokat tételesen felsoroló kérdéskör, az anyacég véleményére és a kitöltést végző személy „peer group”-jának véleményére rákérdező kérdéscsokor, valamint a Stratégiai Partnerség kapcsán jelentkező előnyökre vagy azok elmaradására vonatkozó nyílt végű kérdés. A kérdőív a következő struktúrában kerül kikézésítésre email illetve levél formájában:

I.	Gazdaságpolitikai döntések megítélése			
1.	Történt-e az elmúlt hónapban olyan gazdaságpolitikai változás, amely Ön szerint érintette vállalkozásának üzleti kilátásait?	Igen	Nem	
2.	Amennyiben sor került olyan <i>gazdaságpolitikai változtatásra</i> , amely érinti cégének üzleti kilátásait, a változtatás javít vagy ront üzleti kilátásain vagy hatása semleges? (1, 2, 3, 4, 5) a. Trafiktörvény: b. Rezsicsökkentés: c. Opcionális „kiigazító csomag 2013-14” a túlzottdeficit-eljárás megszüntetése érdekében: d. Egyéb:			
3.	Milyennek ítéli meg a <i>magyar gazdaság jelenlegi helyzetét</i> ?	Jó	Közepes	Rossz
4.	Milyennek látja a <i>magyar gazdaság helyzetét a következő 3 hónapban</i> ?	Javul	Stagnál	Romlik
5.	Változott-e anyacége megítélése az elmúlt hónapban Magyarországgal, a Magyar Kormányval kapcsolatban?	Javult	Nem változott	Romlott
	Amennyiben változott, mi indukálta a változást? Milyen hírek hatására változott?			
6.	Előnyt jelent-e cége számára a Stratégiai Partnerség?	Igen	Nem	
7.	Amennyiben igen, milyen módon? Amennyiben nem, miért nem?			
8.	Mi az Ön szakmájában dolgozó pályatársak általános véleménye a gazdaság helyzetéről és a helyzet javítását célzó gazdaságpolitikai intézkedésekről?	Jó	Közepes	Rossz
II.	Üzleti környezet változásai			
9.	Milyennek látja vállalkozása <i>helyzetét az elkövetkező 3 hónapban</i> ?	Javul	Stagnál	Romlik
10.	<i>Megrendeléseinek</i> állománya hogyan alakult az elmúlt hónapban a szokásoshoz képest?	Növekedett	Stagnált	Csökkent
11.	Várhatóan hogyan alakul a cégnél <i>foglalkoztatottak létszáma</i> a következő 3 hónapban?	Növekszik	Nem változik	Csökken
12.	Tervez-e <i>kapacitás változtatást</i> az elkövetkezendő 3 hónapban? (Tervez-e beruházást vagy leépítést?)	Bővítést	Nem	Szűkítést

III.	Kíván-e szöveges megjegyzést, pontosítást fűzni a fentiekhez, ami vállalata szempontjából fontos üzenet lehet a Kormány felé?

Cégnév: Válaszadó neve: Beosztása: Email címe: Tel.:

A kérdőív a Miniszterelnökség felé ANONIM. A személyes adatokra vonatkozó kérdések a kapcsolattartást szolgálják.

Miért fontos a hangulat-barométer a Miniszterelnökség szempontjából?

A hangulat-barométerben megfogalmazott kérdések úgy lettek összeállítva, hogy a Századvég Gazdaságkutató Zrt. a Stratégiai Partnerektől megbízható és strukturált információkat tudjon a Miniszterelnökség rendelkezésére bocsátani, amelyek megszerzése egyébként közvetlen konzultációkon keresztül rendkívül időigényes és költséges. Továbbá a Stratégiai Partnereknek felajánlott anonimitás lehetőséget biztosít, hogy különvéleményüket kénytelenül fogalmazzák meg. Ezek a visszajelzések rendkívül értékesek a Kormány gazdaságpolitikai stratégiájának finomhangolásában a beruházások élénkítése, az exportorientált termelés bővülése, valamint a munkahelyek teremtése szempontjából. Ezért javasoljuk a hangulat-barométer kérdőív havi rendszerességgel történő lekérdeztetését június hónaptól kezdődően, ahogyan az a szóbeli egyeztetések során elhangzott.

Külpolitika Monitor

Az izraeli külkapcsolatok alakulása az arab tavasz óta eltelt időszakban

Az izraeli magyar együttműködés 2010. április óta

2010

2010. október: Dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter kétnapos udvariassági látogatáson vett részt Izraelben, ahol Ehud Barak védelmi miniszterrel folytatott megbeszéléseket a közel-keleti térség biztonságpolitikai helyzetéről, az izraeli-palesztin kétoldalú tárgyalások folytatásának lehetőségéről és a magyar-izraeli kétoldalú kapcsolatokról. Az izraeli védelmi miniszter elismeréssel szólt a magyar hadsereg biztonságpolitikai törekvéseiről és hivatalos látogatásra hívta meg Hende Csabát.

2011

2011. február: Dr. Hende Csaba tárcavezető háromnapos, nem hivatalos látogatása Izraelben. A miniszter részt vett a XI. Herzlia Biztonságpolitikai Konferencián, ahol többek között arról beszélt, hogy a magyar kormány számára elfogadhatatlan, hogy Európában bármely közösséget méltóságában sértsenek.

2011. február: Orbán Viktor miniszterelnök megbeszélést folytatott Dan Meridor miniszterelnök-helyetttel. A megbeszélés alatt áttekintették az izraeli-magyar kapcsolatok helyzetét, valamint a Közel-Kelet általános biztonságpolitikai helyzetét. A két vezető tárgyalt a K+F területén további lehetséges együttműködési lehetőségekről.

2011. augusztus: Oktatási és tudományos együttműködési megállapodás aláírása Magyarország és Izrael között. A 2014-ig hatályos megállapodás kiterjed a köz-, és felsőoktatásra, valamint a nemzetközi szervezetek oktatási programjaiban való együttműködésre. Az együttműködés fontos részét képezik az ösztöndíjprogramok. A *Pool*

ösztöndíjkeretből a magyar fél által biztosított támogatást a graduális, posztgraduális, doktori, illetve kutatói képzésben bármely tudományterületen igénybe lehet venni.

2012

2012. január: A Raoul Wallenberg-év megnyitója.

2012. május: Az uniós szintű Vízuminformációs Rendszer (VIS) kiterjesztése Izrael, Jordánia, Libanon és Szíria államaira.

2012. május: Budai Gyula a vidékfejlesztési minisztérium parlamenti államtitkára részt vett Tel-Avivban a XVIII. Agritech Nemzetközi Mezőgazdasági Kiállításon.

2012. szeptember: Magyarország Külügyminisztériuma és Izrael Állam Nagykövetsége szervezésében sor kerül az első Magyar-Izraeli Diplomata Szeminárium megszervezésére a Wallenberg-emlékév keretében.

2013

2013. február: Semjén Zsolt vallási vezetőkkel tárgyalt Izraelben és Palesztinában.

2013. május: Orbán Viktor miniszterelnök beszéde a Zsidó Világkongresszus XIV. plenáris közgyűlésén.

2013. május: Stratégiai együttműködési megállapodást kötött a kormány az izraeli Teva gyógyszeripari cégcsoporttal.

2013. május: Dr. Mihalovics Péter, új nemzedék jövőjéért felelős miniszteri biztos vezetésével Izraelbe látogatott a zánkai Új Nemzedék Központ delegációja a helyi Ifjúsági Központ (Israeli Youth Exchange Council) meghívására.

Jelen írás az izraeli külkapcsolatok alakulását kívánja felvázolni az arab tavasz óta eltelt időszakban. Az elemzés külön hangsúlyt fektet Izrael közép-európai államokkal való

kapcsolatrendszerében megfigyelhető változásokra. A monitor abból a feltételezésből indul ki, hogy az arab tavasz által megváltozott külpolitikai helyzet hatással van a zsidó állam európai azon belül, kelet-közép-európai kapcsolataira nézve is. A megváltozott geopolitikai felállás a Közel-Keleten relevanciával bír a magyar állam és a régió országainak viszonyára nézve is. Izrael külpolitikájában tehát egyrészt a megváltozott regionális helyzet, továbbá az új kormányzati prioritások miatt figyelhető meg átalakulás.

Izrael az arab tavasz és az azt követő ún. iszlamista tél eseményei hatására izoláltabbá vált a régióban, az izraeli kabinet ennek fényében változtatott külpolitikáján. Ahogy arról már sokan szóltak, az izraeli-európai kapcsolatok mérföldkő előtt állnak 2013-ban, nem csak a régióban történt események miatt,⁸ hanem az új izraeli kabinet szándékaiból fakadóan is.

Az izraeli külkapcsolatokban végbemenő legfőbb változások és az ezekhez tartozó legfontosabb események (2010–2013)

- A 2008/2009-es gázai bevonulása után Izrael elveszette korábbi stratégiai partnerét Törökországot. A 2010 májusában Gáza partjainál történt flottilla ügy miatt pedig tovább romlott a két ország viszonya. Izrael a régió legstabilabb és egyik legfontosabb szereplőjével került konfliktusba, amely hosszú időn keresztül kiemelkedő stratégiai partnere volt a zsidó államnak. A két ország viszonya csak az Obama-adminisztráció nyomására rendeződött annak okán, hogy szükség van a két állam együttműködésére a szír polgárháború rendezése kapcsán.
- Az arab tavasz által generált események teljesen újrarajzolták a Közel-Kelet politikai térképét és ez jelentősen megváltoztatta Izrael külkapcsolatait a régióban. Izraelre nézve a leginkább releváns tényező a forradalmi hullámot követő választások eredményei voltak, hiszen a korábbi várakozásokkal ellentétben az arab tavaszt nem arab nyár követte, hanem iszlamista tél.⁹ A választásokon, a legtöbb érintett országban az iszlamista politikai erők nyertek és alakíthattak kormányt. Ezek közül leginkább az egyiptomi események fontosak Izrael számára. A régió legerősebb szövetségese Mubarak elvesztése után, a Mohamed Murszi vezette Egyiptom

⁸ <http://www.jpost.com/Features/In-Thespotlight/How-will-European-Israeli-relations-look-in-2013>

⁹ http://www.grotius.hu/doc/pub/CDPYCF/2012_101_rostovanyi_zsolt_az_arab_tavaszi_hatasa.pdf

esetében a zsidó állam nem számíthat arra, hogy erős szövetség alakul ki a két ország között.

- A szíriai polgárháború szintén nagy kihívás elé állítja Izraelt. Egyrésztől Basar elAsszad nem volt szövetségese a zsidó államnak, papíron pedig ellenséges államnak számított, azonban stabil vezető volt Szíria élén, akinek nem állt érdekében megbontani az évtizedes status quo-t. Másrészt a szíriai polgárháború résztvevői között sok esetben mind a szír szekuláris vezetésnél, mind a síita Hezbollahnál is Izrael-ellenesebb szunnita iszlamista csoportokat találunk, ezek támogatása pedig ellentétes Izrael érdekeivel még úgy is, hogy a gyakran fenyegetőző Asszad megdöntésével kecsegtetnek. A szír polgárháború hatására Izrael és Törökország kapcsolata a javulás útjára lépett, valamint fokozódik az igény a jordán kapcsolatok megerősítésére is félve attól, hogy a szír helyzet áttérjed az Izraellel szomszédos és békében élő Jordániára.
- A zsidó állam nemzetközi helyzetének romlását jelezte az is, hogy 2012-ben az ENSZ Közgyűlése állami megfigyelő státuszt adott a Mahmúd Abbasz vezette Palesztinának. A közgyűlésben az Európai Unió nagyobb tagállamai is a palesztin kezdeményezés mellett szavaztak, ami tovább mérgeztette az utóbbi időben amúgy is terhelt Nyugat-Európa-Izrael viszonyt.

Az utóbbi időszakban az Európai Unió és Izrael kapcsolata nem nevezhető konfliktusmentesnek. Nemrég jelentetett meg az Európai Unió egy belső jelentést (EU-East Jerusalem Report 2012), amelyben többek között kifejtette, hogy az izraeli-palesztin békefolyamat legfőbb akadálya az izraeli telepépítés. A jelentés gazdasági szankciót is sürget a '48-as határokon kívül felhúzott izraeli telepek ellen.¹⁰ Emellett az EU tizenhárom tagállamának külügyminisztere csatlakozott ahhoz a kezdeményezéshez, melynek célja, hogy az EU-ba érkező, az izraeli telepeken forgalmazott termékeken világosan tüntessék fel, hogy azok a megszállt palesztin területeken található izraeli településekről érkeznek.¹¹

¹⁰ http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/pdfs/10_01_11_eu_hom_report_on_east_jerusalem.pdf

¹¹ Az aláírók között van a belga, a brit, a dán, a finn, a francia, a holland, az ír, a luxemburgi, a máltai, az osztrák, a portugál, a spanyol, és a szlovén külügyminiszter.

Az izraeli külpolitikát meghatározó kontextus jelentős változásokon ment keresztül. Mindez kihat az izraeli külkapcsolatok jövőjére is. A változásokban jelentős lehetőségek rejlenek, hiszen Izrael számos korábbi erős szövetségést elveszített. Nyugat-Európával vagy épp az Egyesült Államokkal a jelenlegi kabinetnek nem túl kiegyensúlyozott a viszonya. Ebből a szemszögből érdemes megvizsgálni Izrael Állam kapcsolatát a kelet-közép-európai államokkal.

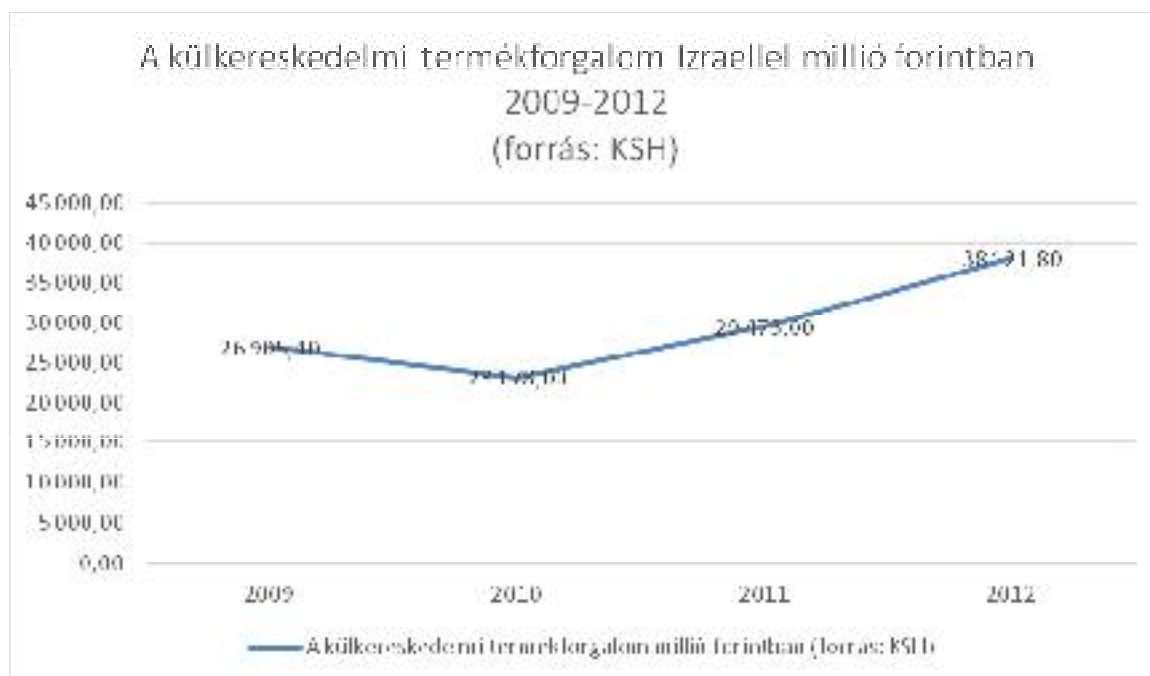
A 2004-es bővítés eredményeképp belépett új tagállamokkal Izrael jó viszonyt ápol és egyre jelentősebb az izraeli tőkebefektetések mértéke a régió országaiban. Az izraeli külpolitika megváltozását érdemes ebből a szemszögből egyfajta lehetőségként felfogni a korábban is erős partnernek minősülő államoknak, így Magyarországnak is. Az izraeli- magyar gazdasági és külpolitikai kapcsolatok intenzitásának növelésére tehát az izraeli fél szempontjából is igény mutatkozik.

Az izraeli külpolitika megváltozásához nagymértékben hozzájárulnak a zsidó állam belpolitikai kérdései is. 2011 óta a különböző szociális kérdések egyre nagyobb feszültséget keltenek az államon belül. Akárcsak Európában, Izraelben is olyan égető problémákkal kell megküzdeniük, mint a munkanélküliség kérdése, a középosztály lecsúszása, ezek pedig egyre jelentősebb ellentéteket szülnek a társadalom különböző érdekcsoportjai között.¹² Az utóbbi másfél-két év tüntetései és társadalmi vitái azt eredményezték, hogy a korábban főképp a közel-keleti konfliktus köré épülő izraeli kampányban a fő szerepeket belpolitikai és gazdasági kérdések vették át. Az új kormány 2013 márciusában pedig nyíltan kijelentette, hogy a mostani ciklusban a gazdasági és belpolitikai kérdések élveznek prioritást mindenek felett, nem pedig a konfliktus megoldása.

A kelet-közép-európai régió államai számára számos kiaknázatlan lehetőség rejlik a megváltozott körülmények révén. Izraelnek továbbra is az Európai Unió tagállamai jelentik az egyik legfontosabb piacot. A közel-keleti országot a válság kevésbé viselte meg, így fontos célpontja lehet a magyar exportnak. Érdemes a kapcsolat megerősítése során kiaknázni azt a tényt, hogy Izraelben kb. százezer fősre tehető azoknak az állampolgároknak a száma, akiknek ősei a történelmi Magyarországról vándoroltak ki és valamilyen szinten kötődnek az

¹² Példaként említhető a sorkatonaság kérdése. Az izraeli társadalom szekuláris csoportjai egyre kevésbé tolerálják az ultra-vallásosok sorkatonaság alóli mentességét.

országához. Fontos megemlíteni mindezek mellett, hogy Izrael az utóbbi időben erősítette kapcsolatait a régiós államokkal, ennek sok más mellett az is az okai között található, hogy régiókra nem jellemző a Nyugat-Európában elterjedt baloldali alapokon nyugvó, a mainstream politikába betörő Izrael-ellenesség.



Összegezve tehát kijelenthető, hogy az utóbbi időszakban Izrael egy megváltozott külpolitikai helyzettel szembesült, amely során régiós (Egyiptom, Jordánia, Törökország) partnereivel fokozatosan megromlott a kapcsolata, főképp a politika fő áramába bekerülő iszlamista erők hatására. Másfelől az elmúlt három évben mind az Egyesült Államokkal, mind az Európai Unió nyugati tagállamaival feszültebb lett a viszony. Emellett a harmadik Netanjahu-kormány nyíltan kijelentette, hogy jelen pillanatban a belpolitika és a gazdaság prioritásokat élvez a közel-keleti konfliktus megoldására törekvő lépések felett.

A zsidó állam tehát új szövetségeseket keres, és régiókkal erősíti meg kapcsolatait. Ilyen tradicionális partner Magyarország is, amellyel hagyományos, a magyar zsidó közösségre épülő kötelék mellett, gazdasági téren is számít. A Nemzeti Ügyek Kormánya, amint az felsorolásunkból is látszik, a Keleti Nyitás politikája mellett, megerősítette diplomáciai és gazdasági kapcsolatainkat Izraellel.

Izrael gazdasági mutatói (forrás: CIA Factbook)	
Népesség	7 707 042
GDP/fő	\$32 200
GDP növekedés (2012)	2,9%
Államháztartási hiány (2012)	3,8%
Államadósság (2012)	74,4%
Infláció (2012)	2,1%
Valutaárfolyam (2012)	3.9 ILS (új izraeli sékel)/ 1 USD

Nyugat-Európa

Németország a választások előtt

Németországban a kormányzó pártok és az ellenzék a közeledő választásokra készül. Ebből kifolyólag a közvéleményt meghatározó események a kampány logikájának megfelelően kerülnek napirendre. Az elemzés arra tesz kísérletet, hogy bemutassa a nagyobb pártok által folytatott kampányt a választásokat megelőző időszakban. Az elemzés kitér a pártok által bemutatott kampányprogramok eddig nyilvánosságra került lényegi pontjaira, a választások előtti, a német politikát meghatározó napirendi pontokra, továbbá a pártok támogatottságának bemutatására. A teljesség igénye nélkül a kormányzó pártok, az SPD és a Zöldek kampányát emeljük ki. A német politikai erőterben végbemenő változások miatt az újonnan megjelenő Alternatíva Németországnak párt kampányáról is szó esik.

CDU

A CDU április végén mutatta be kampányvideóját. Az *Egy új nap* elnevezésű, pár perces imázs videó a Merkel-féle kampányokra jellemző módon pozitív kampány üzeneteket fogalmaz meg. Az imázs videó révén a CDU saját táborát szólítja meg: mindenkit, aki korán kel és tesz Németországért. Szimbolikus jelentőséggel bír, hogy Merkel a videóban csak egy pillanatra és hátulról jelenik meg, miközben reggeli kávéját issza, ugyanúgy, mint azok, akik reggel

elindulnak a gyerekekkel az iskolába vagy dolgozni. Az imázs film pozitív kampányvideó, azt az életérzést adja át, hogy Németország rendben van, itt jól mennek dolgok.¹³

Május végén könyv jelent meg Angela Merkelről *Angela Merkel fiatal évei* címmel. A könyv a kancellár asszony NDK-s fiatal korát vizsgálja. A szerzők állítása szerint Merkel mind tanulmányai ideje alatt, mind munkahelyén, egy akadémiai kutatóintézet, az FDJ funkcionáriusa volt. A könyv szerint a kancellár még a nyolcvanas években is rajongott a szocializmus megreformálásáért, egyértelműen hitt abban, hogy ezt a rendszert meg lehet javítani. A kampány logikájának megfelelően a könyv, tehát a kancellár asszony előző rendszerhez való viszonyának napirendre hozatala az ellenzék számára eszköz lehet arra, hogy kevesebb teret engedjenek a kancellár asszony kampányban betöltött szerepének.¹⁴

A kancellár asszony és szóvivője az esettel kapcsolatban kifejtették, hogy a könyv csak és kizárólag az ellenzék érdekeit szolgálja, és a kancellár, ahogy eddig sem, úgy a jövőben sem titkol el semmit múltjával kapcsolatban.

FPD

A sorozatos párton belüli harcok, továbbá számos tartományi választási vereség után úgy tűnik, hogy a kisebb kormánypárt új erőre kapott és teljes mellbedobással készül a szeptemberi választásokra. Philip Rösler márciusban újraválasztották pártelnöknek, a kancellárjelölt azonban nem ő, hanem Rainer Brüderle lett. A párt kampánytemaként elsősorban az euró zónával, valamint az európai válsággal kapcsolatos témákat hozta elő. Nem mellőzik azonban a klasszikusan liberálisnak tekinthető témaköröket sem, úgymint a bevándorlási törvény megreformálásának vagy épp az azonos neműek jogainak a kérdése.

SPD

Április végén rendkívüli pártkongresszus keretében mutatta be Peer Steinbrück az SPD kampányának legfőbb elemeit. Az első Obama kampányt megidéző hadjáratba kezdett a legfőbb ellenzéki párt, ugyanis 300 ember bevonásával döntöttek arról a 11 pontról, amelyek az SPD legfőbb kampánytemái lettek. Szeptembertől kezdve a *Polgári párbeszéd* keretében 40 000 javaslat érkezett a *Mit kell Németországban jobbra tennünk?* kérdésre. Ezek közül

¹³ <http://www.youtube.com/watch?v=kT75koehA2k>

<http://www.cdu.de/>

¹⁴ <http://www.welt.de/politik/deutschland/article116086112/Die-fruehen-Jahre-der-Angela-Merkel.html>

választott ki a párt tizenegyedét. A *Mi döntéseink* címre hallgató kampányprogram ezeket a javaslatokat tartalmazza.¹⁵ A legfőbb kampánypontok olyan témákat feszegetnek, mint a kötelező minimálbér bevezetése, a legjobban kereső társadalmi csoportok személyi jövedelemadójának növelése és a bérlakások rezsiköltségeinek csökkentése.¹⁶

Zöldek

A Zöldek április végén fogadták el kampányprogramjukat *Zöld Fordulat* címmel. A kongresszuson a párt döntött arról is, hogy a választásokat követően koalícióra lépnének az SPD-vel. A kampány legfőbb elemei az energiapolitikai kérdéseken túl a magas jövedelemmel rendelkezők körében javasolt adóemelés, továbbá a belső elhárítás felszámolására tett javaslatuk, amely jelentős vitát generált a német közvéleményen belül.¹⁷¹⁸

AfD

Április közepén új párttal bővült a német politikai erőter. Az Alternatíva Németországnak névvel euroszeptikus politikai formáció jött létre. A párt önmeghatározása szerint eurokritikus, de nem EU-ellenes párt. Az erős szuverén nemzetállamokból álló, európai belső piac híve. A párt szerint az Európai Unió jelenlegi formájában túlbürokratizált, nem szolgálja az európai polgárok érdekeit. Megfogalmazásuk szerint az Európai Unió reformját illetően David Cameron hozzáállásával értenek egyet.¹⁸ Az új párt legfőbb célkitűzése a közös európai valuta megszüntetése, a nemzeti valutákhoz való visszatérés. Németország számára pedig annak megvalósítása, hogy állításuk szerint ne kelljen továbbra is Németországnak vállalnia a többi szegényebb tagállam adósságát.¹⁹ A párt elsősorban a Németországban egyre erősödő EU-ellenes hangokat felerősítve, a Merkel által képviselt euró mentési irányvonallal szemben kíván alternatívát felmutatni.

A párt különösen ügyel arra, hogy euro kritikus identitását ne mossák össze, a többi európai országban is létező euro szkeptikus pártokéval. Egy ilyen jellegű párt megjelenése nem

¹⁵ http://www.spd.de/linkableblob/96686/data/20130415_regierungsprogramm_2013_2017.pdf

¹⁶ http://www.spd.de/linkableblob/96686/data/20130415_regierungsprogramm_2013_2017.pdf

¹⁷ <http://www.gruene.de/partei/gruenes-wahlprogramm-2013.html>

¹⁸ <https://www.alternativefuer.de/de/wahlprogramm.html>

¹⁹ <http://deutsche-wirtschafts-nachrichten.de/2013/02/28/zurueck-zur-d-mark-euro-gegner-gruenden-parteizur-bundestags-wahl/>

véletlen, hiszen a német választók körében az EU megítélése már korántsem olyan pozitív mint korábban, a brit példához hasonló kritikus hangok Németországban is egyre erősebbek.

Az AfD megjelenése – bár egyes közvélemény-kutatási adatok szerint még az is lehet, hogy elérik a szükséges 5 százalékot a bejutáshoz – abban ragadható meg, hogy az európai válságról szóló diskurzust a német kampányban egészen más irányba tolják. Ebből kiindulva pedig érthető, hogy a CDU és az FDP óvatosan viszonyul az új párthoz, melynek tagjai között olyan prominens személyek is feltűnnek, mint Bernd Lucke, aki 2012-ig CDU-s politikus volt, azonban az eurómentő program miatt kilépett a pártból, vagy épp Hans-Olaf Henkel, a Német Iparszövetség korábbi elnöke.²⁰

Pártok támogatottsága

A német pártok támogatottsága kapcsán kijelenthető, hogy április közepén a kormányzó CDU még a kirobbant korrupciós botrányok ellenére is képes volt növelni támogatottságát. Ez minden bizonnyal sokban köszönhető annak, hogy a kancellárjelöltek esetében a választók többségének Merkel szimpatikusabb, mint legfőbb kihívója Peer Steinbrück.

Május közepére azonban a legnagyobb ellenzéki párt támogatottsága is nőtt. Csökkent azonban a Zöldek támogatottsága főleg az adózási terveik miatt. A legfrissebb adatok szerint az FDP az 5 százalékos támogatottságot sem éri el. A kancellár jelöltek közül még mindig Angela Merkel áll az első helyen jelentősen nagyobb támogatottsággal, mint szocialista kihívója.

²⁰ http://kitekinto.hu/europa/2013/03/12/alternativa_nemetorszagnak